

NDIKIMI I MËSIMIT PLOTËSUES NË ARRITJET AKADEMIKE TË NXËNËSVE

Valdete Spahiu-Çollaku
Master i Edukimit - Mësimdhënie dhe Kurrikulë
Shkolla Fillore e Mesme e Ulët, "Naim Frashëri", Prishtinë
Valdetespahiu2@gmail.com

Abstrakt

Ky studim trajton ndikimin e mësimit plotësues në arritjet akademike të nxënësve në shkollat fillore të komunës së Prishtinës. Qëllimi kryesor është të vlerësohet nëse dhe si mësimi plotësues ndihmon në përmirësimin e rezultateve akademike dhe në tejkalimin e vështirësive gjatë procesit të nxënies.

Është i rëndësishëm identifikimi i rasteve, që kanë nevojë për mësim plotësues, pastaj analiza dhe shqyrtimi i mundësive, që nëpërmjet mësimit plotësues, qysh në nivelin fillor, tu hapen shtigjet e dijes.

Metodologjia përfshin kombinimin e analizës së literaturës me mbledhjen e të dhënave përmes pyetësorëve dhe fokus-grupeve me mësimdhënës dhe nxënës të klasës së pestë. Të dhënat sasiore janë analizuar me metoda statistikore përmes programit SPSS, ndërsa të dhënat cilësore janë trajtuar me metodën induktive. Mostra përbëhet nga 165 mësimdhënës dhe 330 nxënës, që përfaqësojnë 10% të popullsisë së arsimit fillor në komunën e Prishtinës.

Rezultatet tregojnë se mësimi plotësues ka një ndikim pozitiv dhe të rëndësishëm në përmirësimin e arritjeve akademike të nxënësve, duke kontribuar në forcimin e vetëbesimit dhe motivimit të tyre për të mësuar. Ky studim nënvizon rëndësinë e organizimit të mësimit plotësues në mënyrë fleksibile dhe të përshtatur me nevojat individuale të nxënësve për të arritur rezultate më të mira akademike dhe zhvillim të qëndrueshëm në arsimin fillor.

Fjalë kyçe: mësimi plotësues, arritjet akademike, nxënësi, mësimdhënësi, arsimi fillor.

Abstract

This study addresses the impact of supplementary teaching on the academic achievements of students in primary schools in the municipality of Prishtina. The main goal is to assess whether and how supplementary teaching helps to improve academic results and overcome difficulties during the learning process.

It is important to identify cases that need supplementary teaching, then analyze and examine the possibilities that, through supplementary teaching, from the primary level, the paths of knowledge can be opened.

The methodology includes a combination of literature analysis with data collection through questionnaires and focus groups with teachers and fifth grade students. Quantitative data were analyzed using statistical methods using the SPSS program, while qualitative data were treated with the inductive method. The sample consists of 165 teachers and 330 students, representing 10% of the primary education population in the municipality of Prishtina.

The results show that supplementary teaching has a positive and significant impact on improving students' academic achievement, contributing to strengthening their self-confidence and motivation to learn. This study highlights the importance of organizing supplementary teaching in a flexible manner and adapted to the individual needs of students in order to achieve better academic results and sustainable development in primary education.

Keywords: *supplementary teaching, academic achievement, student, teacher, primary education.*

Hyrje

Çështja e edukimit dhe arsimimit të të gjithë nxënësve, pa dallim, është çështje mjaft komplekse për çdo shoqëri. Ndryshimet e mëdha zhvillimore kanë bërë që mësimdhënësve t'u parashtrohen shumë detyra të reja dhe sfiduese në klasë gjatë procesit të mësimdhënies.

Identifikimi i nxënësve me vështirësi në të nxënë, duhet të jetë prioritet për secilin mësimdhënës. Është e domosdoshme të mbështeten sipas nevojës nxënësit.

Mbi bazën e pyetjeve dhe përgjigjeve të nxjerra nga hulumtimi i bërë, të cilat prodhojnë informacione, mësimdhënësit dhe nxënësit krijojnë dhe përshtatin strategjitë e tyre të mësimdhënies, përkatësisht të mësimnxënies.

Pra, mësimdhënësi përmes informacionit kthyes ta kuptojë se sa ka arritur nxënësi të përvetësojë njohuritë dhe ku ka nevojë për mbështetje, duke përdorur metoda dhe strategji bashkëkohore. Mësimdhënësit do ta kenë më të qartë se çfarë ndryshimesh ose modifikimesh duhet të bëjnë, për të pasur një arritje sa më të mirë nxënësit e tyre në lëndë të caktuara.

Ndërsa nga përpunimi, analiza dhe interpretimi i rezultateve të hulumtimit kam analizuar dhe interpretuar me shumë kujdes rezultatet përfundimtare të hulumtimit, që ndihmojnë në qartësimin e të dhënave, të cilat më parë ishin të panjohura, apo më mirë të themi më pak të njohura.

Në fund janë nxjerrë përfundime dhe rekomandime, të cilat mund të shërbejnë në procesin e mësimdhënies dhe mësimnxënies, si një proces mjaftë kompleks.

SHQYRTIMI I LITERATURËS

Mësimi plotësues si pjesë përbërëse e procesit mësimor

Arsimi fillor, si nivel fillestar, përcakton pikësynimet e së ardhmes, në nivelet më të larta arsimore, dhe është bazament i të nxënës gjatë gjithë jetës.

Mësimdhënësit duhet të jenë njohës të mirë të nxënësve dhe potencialit të tyre, sepse një gjë e tillë ia mundëson planifikimin e procesit mësimor në atë mënyrë që të ndihmojnë zhvillimin e të gjithë nxënësve, e në veçanti promovimin e talenteve dhe përparimin gradual të nxënësve që kanë vështirësi në të nxënë (MASHT, 2012).

Mësimdhënia ka edhe vëzhgimin pedagogjik, proces i cili krijon mundësinë për mbledhjen e informatave përkatëse të shumë fushave, si: konjitive, emotive, psikomotorike, kreative dhe komunikuese. Ky vëzhgim duhet të jetë një instrument edukativ i monitorimit të proceseve të zhvillimit të fëmijëve dhe ndihmë në rrugën tonë (Novara, 2008).

Hulumtimet në Kosovë tregojnë se disa nxënës kanë shkathtësi të dobëta në rrjedhshmëri dhe kuptim të leximit. Një studim i USAID-it dhe BEP-it me 800 nxënës të klasës së dytë zbuloi se nxënësit mund të lexonin mekanikisht, por kishin vështirësi në kuptim dhe rrjedhshmëri (BEP, 2013). Kjo tregon nevojën për përmirësimin e mësimdhënies në këto fusha.

Studime ndërkombëtare, si ai i Hammond & Branford (2005), theksojnë rëndësinë e rolit të mësimdhënësve në përkrahjen e nxënësve. Në Gjermani, Kroaci dhe Maqedoni janë parashikuar orë të mësimi plotësues për përkrahje individuale dhe grupore, me qëllim përmirësimin e të nxënësve (Rexhepi, 2018).

METODOLOGJIA

Qëllimi i këtij hulumtimi është identifikimi i nxënësve që kanë nevojë për mësim plotësues dhe analiza e efektit të tij në cilësinë e të nxënësve. Është përdorur metoda e përzier: sasiore dhe cilësore.

Pyetjet e hulumtimit dhe hipoteza

Ky studim ofron përgjigje për pyetjen e ngritur lidhur me problemin e hulumtimit.

Pyetja hulumtuese: Sa ndikon mësimi plotësues në ngritjen e cilësisë së të nxëniet në shkollën fillore?

Nënpyetjet:

- Cili është roli i mësimdhënësit në identifikimin e nxënësve që kanë vështirësi në mësimnxënie?
- Çfarë duhet të bëjnë mësimdhënësit që t'i tejkalojmë vështirësitë në të nxënë?

Hipoteza: Mësimi plotësues, në shkollën fillore, ndikon pozitivisht, rrit vetëbesimin dhe sigurinë te nxënësit, gjë që lehtëson procesin mësimor.

Popullata dhe kampioni

Mostra përbëhet nga 165 mësimdhënës dhe 330 nxënës në shkollat fillore në fshatra dhe qytet në Prishtinë.

Instrumentet e hulumtimit

Në studim është përdorur si instrument kryesor pyetësori për mësimdhënës dhe nxënës, si dhe fokus-grupi me mësimdhënës.

Procedura e mbledhjes së të dhënave

Të dhënat/gjetjet e studimit u analizuan përmes analizës statistikore për të dhënat sasiore dhe analiza e përmbajtjes së të dhënave për të dhënat cilësore. Të dhënat sasiore u analizuan duke përdorur statistikën përshkruese.

ANALIZA E TË DHËNAVE DHE REZULTATET

Rezultatet e mësimdhënësve

Tabela 1 tregon shkaktarët e vështirësive në të nxënë. Nga 165 të anketuar, 24.2% e lidhin këto vështirësi me librin e stërngarkuar, numrin e madh të nxënësve në klasë dhe mosinteresimin e nxënësit.

Tabela 1. Shkaktarët e vështirësive në të nxënë në shkollën fillore

	Frekuencat	Përqindja	Përqindja e vlefshme	Përqindja komulative
Libri i stërngarkuar dhe materialet e papërshtatshme	27	16.4	16.4	16.4
Metodat e përdorura nga mësimdhënësi	19	11.5	11.5	27.9
Numri i madh i nxënësve brenda klasës	24	14.5	14.5	42.4
Mosinteresimi i vetë nxënësit	10	6.1	6.1	48.5
Mungesa e mbështetjes-motivimit	14	8.5	8.5	57.0
Libri i stërngarkuar, numri i madh i nxënësve brenda klasës dhe mosinteresimi i vetë nxënësit	40	24.2	24.2	81.2
Libri i stërngarkuar dhe numri i madh i nxënësve brenda klasës	21	12.7	12.7	93.9
Të gjitha	10	6.1	6.1	100.0
Total	165	100.0	100.0	

Tabela 2 tregon, sa ndikon mbajtja e mësimit plotësues në ngritjen e cilësisë së të nxënit në shkollën fillore. 41.2% janë shprehur se ndikon jashtëzakonisht shumë, 32.1% shumë, 23.6% mesatarisht, 2.4% pak dhe 0.6 janë shprehur aspak.

Tabela 2. Sa ndikon mësimi plotësues në ngritjen e cilësisë së të nxënit në shkollën fillore?

	Frekuencat	Përqindja	Përqindja e vlefshme	Përqindja komulative
Jashtëzakonisht shumë	68	41.2	41.2	41.2
Shumë	53	32.1	32.1	73.3
Mesatarisht	39	23.6	23.6	97.0
Pak	4	2.4	2.4	99.4
Aspak	1	0.6	0.6	100.0
Total	165	100.0	100.0	

Tabela 3 na jep të dhëna se çfarë duhet të bëjnë mësime të mësimdhënësit që t'i kalojnë vështirësitë e paraqitura në procesin e të nxënësit, ku 35 janë shprehur se duhet mbajtur mësime plotësues.

Tabela 3. Çfarë duhet të bëjnë mësime të mësimdhënësit që t'i tejkalojnë vështirësitë e paraqitura në procesin e të nxënësit?

	Frekuencat	Përqindja	Përqindja e vlefshme	Përqindja komulative
Të realizojnë mësime plotësues	35	21.2	21.2	21.2
Të përdorin materiale shtesë	21	12.7	12.7	33.9
Të motivojnë nxënës	11	6.7	6.7	40.6
Të përdorin metoda të ndryshme	11	6.7	6.7	40.6
Të ndërlidhin lëndët mësimore	5	3.0	3.0	50.3
Të realizojnë mësime plotësues;				
Të motivojnë nxënës; të përdorin metoda të ndryshme dhe të ndërlidhin lëndët mësimore	39	23.6	23.6	73.9
Të realizojnë mësime plotësues; të motivojnë nxënës dhe të ndërlidhin lëndët mësimore.	25	15.2	15.2	89.1
Të gjitha	18	10.9	10.9	100.0
Total	165	100.0	100.0	

Tabela 4 tregon se, mbajtja e mësimit plotësues ndikon që këta nxënës të jenë në hap me moshatarët e tyre. 48 kanë pohuar se ndikon jashtëzakonisht shumë, 60 shumë, 44 mesatarisht, 12 që ndikon pak dhe 1 që nuk ndikon aspak.

Tabela 4. Mendoni se u ndihmon nxënësve me vështirësi në të nxënë mësimi plotësues deri në atë masë saqë të jenë në hap me moshën e tyre?

	Frekuencat	Përqindja	Përqindja e vlefshme	Përqindja komulative
Jashtëzakonisht shumë	48	29.1	29.1	29.1
Shumë	60	36.4	36.4	65.5
Mesatarisht	44	26.7	26.7	92.1
Pak	12	7.3	7.3	99.4
Aspak	1	.6	.6	100.0
Total	165	100.0	100.0	

Rezultatet e fokus-grupit

Çështjet e trajtuara në fokus-grupna jepin këto përgjigje.

Vështirësitë më të shpeshta gjatë mësimit janë: numri i madh i nxënësve në klasë, planprogrami i ngarkuar, pamundësia e punës individuale, mungesa e materialeve konkretizuese.

Faktorët që shkaktojnë vështirësi në të nxënë dolën të jenë kushtet në disa shkolla dhe qëndrimet jashtëshkollore, që ndikojnë në lodhjen dhe motivimin e nxënësve. Gjithashtu, materialet dhe librat e stërngarkuar me tekst dhe pak ilustrime, që nuk janë atraktive për nxënësit.

Strategjitë për motivimin e nxënësve gjatë mësimit plotësues janë të shumta: orët sa më atraktive, duke përdorur materiale recikluese dhe didaktike, lëvdatat dhe vlerësimi sistematik ngjallë dëshirën për të mësuar më shumë.

Rezultatet e nxënësve

Ndër shkaktarët kryesor të vështirësive në të nxënë del të jetë: mosinteresimi i vetë nxënësit me 92 respondentë dhe libri i stërngarkuar me 81.

Tabela 5 na jep të dhënat se sa ndikon numri i nxënësve në paraqitjen e vështirësive në të nxënë te nxënësit. 23.6% janë shprehur se ndikon jashtëzakonisht shumë, 26.4% se ndikon shumë, 25.2% mesatarisht, 20.6% pak dhe 4.2% aspak.

Tabela 5. Sa ndikon numri i nxënësve në klasë në paraqitjen e vështirësive në të nxënë?

	Frekuencat	Përqindja	Përqindja e vlefshme	Përqindja komulative
Jashtëzakonisht shumë	78	23.6	23.6	23.6
Shumë	87	26.4	26.4	50.0
Mesatarisht	83	25.2	25.2	75.2
Pak	68	20.6	20.6	95.8
Aspak	14	4.2	4.2	100.0
Total	330	100.0	100.0	

Se çfarë duhet bërë mësimmshënësit për t'i tejkaluar vështirësitë e paraqitura në procesin e të nxënës 84 respondentë thanë, se duhet të realizojnë mësime plotësues.

Tabela 6 tregon se, a ndikon mësimi plotësues në ngritjen e cilësisë së të nxëniet në shkollën fillore. 37.9% kanë pohuar se ndikon jashtëzakonisht shumë, 42.1% shumë, mesatarisht janë shprehur 16.7% dhe 3.3% pak.

Tabela 6. Sa ndikon mësimi plotësues në ngritjen e cilësisë së të nxëniet në shkollën fillore?

	Frekuencat	Përqindja	Përqindja e vlefshme	Përqindja komulative
Jashtëzakonisht shumë	125	37.9	37.9	37.9
Shumë	139	42.1	42.1	80.0
Mesatarisht	55	16.7	16.7	96.7
Pak	11	3.3	3.3	100.0
Total	330	100.0	100.0	

INTERPRETIMI DHE DISKUTIMI I REZULTATEVE

Nga të dhënat sasiore del se 16.4% e konsiderojnë si shkaktar librat e stërngarkuar, 11.5% metodat e papërshtatshme, 14.5% numrin e madh të nxënësve, 6.1% mosinteresimin e nxënësve, dhe 8.5% mungesën e mbështetjes/motivimit. Ndërkohë, 24.2% theksojnë si faktorë librat e stërngarkuar, mosinteresimin dhe numrin e madh të nxënësve; 12.7% librat dhe numrin e nxënësve s dhe 6.1% të gjitha.

Nga gjithsej 165 të anketuar, 68 kanë pohuar se mësimi plotësues ka ndikuar jashtëzakonisht shumë, 53 shumë, 39 mesatarisht, 4 pak dhe 1 ka deklaruar aspak.

Rëndësi i jepet mësimi plotësues si zgjidhje për vështirësitë në të nxënë (21.2%). 12.7% theksojnë rolin e materialeve mësimore, 6.7% motivimin e nxënësve, 6.7% metodat e ndryshme, 3.0% ndërlidhjen e lëndëve. 23.6%

përmendin kombinimin e metodave dhe motivimin, 15.2% shtojnë edhe ndërlidhjen e lëndëve, ndërsa 10.9% mbështesin përdorimin e të gjitha këtyre.

Nga 165 të anketuar, 29.1% deklaruan se mësimi plotësues ndihmon jashtëzakonisht shumë, 36.4% shumë, 26.7% mesatarisht, 7.3% pak dhe 0.6% aspak. Edhe nxënësit pothuajse patën mendim të njëjtë.

Nga gjithsej 330 respondentë, 95.8% pohuan se numri i madh i nxënësve shkakton vështirësi në nxënie, 4.2% mohuan këtë.

Ndërsa në fshat janë anketuar 42 respondentë. 76% e tyre kanë pohuar se mbajnë mësim plotësues, kurse 24% nuk mbajnë mësim plotësues.

PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME

Mësimi plotësues është pjesë e punës edukativo-arsimore për nxënësit që kanë nevojë, për ndihmë gjatë përvetësimit të përmbajtjeve mësimore, të cilat nuk arrinë t'i përvetësojnë gjatë mësimin të rregullt.

Nga hulumtimi del se mësimi plotësues realizohet, por jo në masën e nevojshme. Edhe pse ndihmon, ai është i pamjaftueshëm. Analiza e pyetësorëve dhe fokus-grupit, dëshmon se ky mësim është shumë i rëndësishëm, sepse ndikon drejtëpërdrejt në arritjet akademike të nxënësve.

Shkaqet kryesore të vështirësive janë: libri i stërngarkuar dhe materiali i papërshtatshëm, metodat e përdorura nga mësimdhënësi, numri i madh i nxënësve, mosinteresimi i vetë nxënësit, mungesa e motivimit etj.

Hulumtimet ndërkombëtare po ashtu e shohin mësimin plotësues si shumë të rëndësishëm. Është me rëndësi që mësimdhënësit ta kuptojnë qartë rolin dhe përgjegjësitë e tyre.

Nga rezultatet e studimit, vërehet dallim mes shkollave të qytetit dhe atyre të fshatit. Prandaj rekomandohet që mësim plotësues të mbahet për të gjithë nxënësit që kanë vështirësi, sa herë që paraqitet nevoja, pavarësisht vendndhjes.

Po ashtu rekomandohet të studiohen vështirësitë e të nxënit dhe ndikimi i mësimit plotësues në një kontekst më të gjerë.

Përfshirja e një mostre më të madhe, në nivel më të gjerë gjeografik, dhe përfshirja e prindërve do të ndihmonte të kuptohen më mirë, vështirësitë e nxënësve dhe të gjenden forma efektive mbështetjeje.

BIBLIOGRAFIA

- APA (2009) Publication Manual of the American Psychological Association, 6th ed. American Psychological Association. Washington, DC.
- Bahtovska, E. (2011). Këshilla praktike për shkrimin e rezultateve të mësimit – Doracak. Tempus, Manastir.
- Buzan, T. (2003), The Speed Reading Book. BBC, London.
- Bytyqi-Beqiri, L. (2014). Gjendja e planifikimit dhe realizimit të mësimit plotësues për nxënësit e shkollës fillore në Kosovë IPK, Prishtinë.
- Crawford, A., Saul W., Mathews, R. S., & Makinster, J. (2005). Strategji të mësimdhënies dhe të nxënit për klasat mendimtare: Qendra për Arsimit Demokratik, Tiranë.
- Dardha, D. (2014). Natyra e vështirësive në të nxënë në arsimin fillor. Çështje të programimit të individualizuar të nxënësve me këto vështirësi. Universiteti i Tiranës, Tiranë.
- Darling, H. L., & Branford, J. (2005). Preparing teacher changing world , what teacher should learn and be able to do. San Francisco, Yosey-Bass.
- Deva –Zuna, Afërdita. (2009). Partneriteti shkollë-familje-komunitet, Libri shkollor. Prishtinë.
- Fullan, Majkëll. (2010). Kuptimi i ri i ndryshimit në arsim. CDE, Tiranë.
- Linguist, UNESCO. (2015). Notimi formativ te nxënësit me vështirësi në mësim: Byroja për Zhvillimin e Arsimit, Shkup.
- MASHT (2012). Kurrikula Bërthamë për klasën parafillore dhe arsimin fillor. Prishtinë.

- Matthews, B., Ross, L. (2010). Metodatat e hulumtimit – udhëzues praktik për shkencat sociale dhe humane. CDE, Tiranë.
- McMillan, James. (2007). Formative Classroom Assessment, theory into practice. Teachers College, Columbia University, New York.
- Mexhuani, A. (2014). Çka e bën një mësimdhënës të suksesshëm. Marrë më 12 korrik, 2025, nga: <https://ipkmasht.rks-gov.net/wp-content/uploads/2020/12/Kerkime-Pedagogjike-5.pdf>
- Ministria e Arsimit dhe Shkencës, Byroja e Zhvillimit të Arsimit. (2007). Koncepti për edukim dhe arsim fillor nëntëvjeçar. Shkup.
- Musai, Bardhyl. (2003). Metodologji e mësimdhënies. Pegi, Tiranë.
- Statovci – Shala, Safete. (2014). Shkaqet e humbjes së interesimit të nxënësve për mësim. IPK, Prishtinë.
- Temple, Ch., Crawford, A., Saul, W., Mathews, S. R. dhe Makinster, J. (2006). Strategji të mësimdhënies dhe të të nxënësve për klasat mendimtare. CDE, Tiranë.
- Woolfolk, Anita. (2011). Psikologji edukimi. CDE, Tiranë.
- Zabeli, N. (2006). Metodologjia e edukimit dhe e mësimdhënies për të drejtat e fëmijës. KEC, Prishtinë.
- Zhvillimi i shkathësive të leximit në klasat fillore, BEP 2013. Marrë më 12 korrik, 2025, nga <http://kec-ks.org/wp-content/uploads/2016/06/BEP-Doracaku-i-leximit-Final.pdf>

Botues

Instituti Pedagogjik i Kosovës

Shtypi

Shtypshkronja “Blendi”, Prishtinë

Tirazhi: 300 copë